

APEL NR 3/25/IX
NACZELNEJ RADY LEKARSKIEJ
z dnia 19 września 2025 r.

do Ministra Zdrowia

**o podjęcie działań legislacyjnych w sprawie lekarzy i lekarzy dentystów, którym
upłynął czas przewidziany na zaliczenie Państwowego Egzaminu
Specjalizacyjnego po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego**

Naczelna Rada Lekarska zwraca się do Ministra Zdrowia z apelem o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do ponownego umożliwienia lekarzom i lekarzom dentystom, którym w wyniku zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty, wprowadzonych w czasie epidemii COVID-19 upłynął czas przewidziany na zaliczenie Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego, przystąpienia do Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego (PES).

Mocą ustawy z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.z 2020 r. poz. 1291) uchwalonej w okresie epidemii COVID-19, ustawodawca wprowadził pięcioletni limit czasowy na przystąpienie do PES. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 16t ust. 5 ustawy, lekarz który zakończył szkolenie specjalizacyjne lub uzyskał decyzję o uznaniu dorobku zawodowego za równoważny z realizacją programu specjalizacji, może przystąpić do PES jedynie w terminie 5 lat od daty zakończenia szkolenia lub wydania decyzji.

W odniesieniu do osób, które zakończyły szkolenie specjalizacyjne przed wejściem w życie ww. nowelizacji ustawy, zastosowanie mają przepisy przejściowe. Ustawodawca wskazał, że dla tych osób termin 5-letni rozpoczyna się od dnia wejścia w życie ustawy, tj. od 8 sierpnia 2020 r. Oznacza to, że niezależnie od tego, kiedy faktycznie zakończono szkolenie, termin na przystąpienie do PES upłynął 8 sierpnia 2025 r.

Należy również wskazać, że w poprzednim stanie prawnym, przepisy nie przewidywały ograniczeń czasowych, w którym po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego należało zdać ten egzamin. Dopiero przywołaną nowelizacją z dnia 16 lipca 2020 r. – czyli po ogłoszeniu epidemii - ustawodawca postanowił wprowadzić limit czasowy. Wprowadzenie nowych regulacji prawnych ingerujących w dotychczasowe zasady stanowią istotną zmianę, która nie została odpowiednio zakomunikowana — Ministerstwo Zdrowia wydało komunikat w sprawie możliwości przystąpienia do PES w okresie 5 lat od uzyskania

potwierdzenia zakończenia szkolenia specjalizacyjnego dopiero 18 listopada 2024 roku. Ustawodawca, procedując zmiany na przełomie lipca i sierpnia 2020 roku w czasie pandemii COVID-19, nie uwzględnił realiów pracy lekarzy i lekarzy dentystów w tym trudnym okresie.

Zmiana i brak wcześniejszych informacji, doprowadziła do sytuacji, w której część lekarzy i lekarzy dentystów – mimo ukończenia szkolenia specjalizacyjnego – została trwale pozbawiona możliwości uzyskania tytułu specjalisty, co doprowadziło do utraty przez nich miejsc pracy, a w konsekwencji także uniemożliwiło pełne wykorzystanie ich wiedzy i doświadczenia w systemie ochrony zdrowia. Lekarze ci, mimo że pracowali samodzielnie i dysponowali wieloletnim doświadczeniem w swoich dziedzinach, na skutek wprowadzonych zmian legislacyjnych zostali pozbawieni dotychczasowych uprawnień – paradoksalnie w czasie, gdy ich kompetencje i praktyczne umiejętności mogłyby stanowić ogromną wartość dla funkcjonowania kulejącego systemu ochrony zdrowia.

W ocenie Naczelnej Rady Lekarskiej wprowadzenie ograniczenia czasowego możliwości przystąpienia do PES w trybie przepisów przejściowych, bardzo obszernej i skomplikowanej ustawy, budzi wątpliwości co do zgodności z zasadą ochrony praw nabytych oraz zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa. W szczególności dotyczy to lekarzy, którzy zakończyli szkolenie specjalizacyjne w dniu, kiedy ograniczeń czasowych przystąpienia do PES nie było.

Mając na uwadze powyższe, Naczelna Rada Lekarska apeluje o:

1. Wprowadzenie mechanizmu umożliwiającego ponowne (co najmniej jednokrotne) przystąpienie do PES po upływie ustawowego terminu 5 lat od zakończenia szkolenia specjalizacyjnego, w szczególności dla lekarzy, którzy nie przystąpili do egzaminu z przyczyn niezależnych takich jak choroba, sytuacja rodzinna, obowiązki zawodowe w czasie pandemii COVID-19 czy inne zdarzenia losowe. Biorąc pod uwagę, że każdy egzamin PES sprawdza znajomość aktualnej wiedzy medycznej, za optymalne NRL uznaje zniesienie limitów przystąpienia do PES, co oznaczałoby powrót do stanu prawnego sprzed 2020 r.
2. Zagwarantowanie ścieżki odwoławczej - brak decyzji administracyjnej wydanej przez Dyrektora Centrum Egzaminów Medycznych w zakresie dopuszczenia do egzaminu uniemożliwia wszczęcie kontroli administracyjnej, co zostało potwierdzone w orzecznictwie (postanowienie WSA w Łodzi z dnia 21 maja 2025 r., sygn. II SA/Łd 307/25). Tym samym osoby, które przekroczyły ustawowy termin, nie mają obecnie żadnej ścieżki odwoławczej ani możliwości ponownego ubiegania się o przystąpienie do PES.
3. Uwzględnienie specyfiki PES jako egzaminu dwuetapowego – obejmującego część testową oraz

część ustną. Aktualne brzmienie przepisu może rodzić wątpliwości interpretacyjne w sytuacjach, gdy termin 5 lat od dnia potwierdzenia zakończenia szkolenia specjalizacyjnego upływa pomiędzy przystąpieniem do części pisemnej a części ustnej egzaminu. W związku z tym konieczne jest jednoznaczne uregulowanie, że rozpoczęcie egzaminu w terminie skutkuje prawem do jego pełnego ukończenia, niezależnie od daty drugiego etapu.

SEKRETARZ

Grzegorz Wrona

PREZES

Łukasz Jankowski